

ВІДГУК

завідувачки кафедри теорії і методики фізичної культури
Львівського державного університету фізичного культури імені Івана
Боберського, доктора наук з фізичного виховання і спорту, професора Боднар
Іванни Романівни на дисертаційну роботу Лабарткави Костянтина
Володимировича за темою: «Вплив пішохідного туризму на фізичний стан
здобувачів освіти зі спеціальності 242 «Туризм і рекреація»», подану на
здобуття ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за
спеціальністю 24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання різних груп
населення

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується зростанням інтересу молоді до здорового способу життя, активного відпочинку та пошуку альтернативних форм фізичної активності. У цьому контексті особливе значення набуває пішохідний туризм, який поєднує фізичні навантаження, оздоровчу спрямованість та виховний потенціал. Для студентської молоді, зокрема тих, хто здобуває освіту за спеціальністю «Туризм і рекреація», такий вид діяльності є не лише засобом підтримання та покращення фізичного стану, а й важливою складовою професійної підготовки майбутніх фахівців.

Наукові дослідження підтверджують, що систематичні заняття пішохідним туризмом позитивно впливають на фізичний стан студентів, сприяють розвитку витривалості, зміцненню серцево-судинної та дихальної систем, підвищенню рівня загальної фізичної підготовленості. Крім того, активність на природі доведено покращує психоемоційний стан, знижує рівень стресу, підвищує працездатність і сприяє формуванню стійких мотиваційних установок на здоровий спосіб життя. Таким чином, пішохідний туризм має переваги порівняно з багатьма іншими засобами фізичного виховання студентської молоді.

Разом із тим, у науковій літературі спостерігається недостатня кількість комплексних досліджень, що системно розглядають вплив пішохідного туризму саме на студентів спеціальності «Туризм і рекреація», попри його безпосередній зв'язок із майбутньою професійною діяльністю цієї категорії молоді. Бракує також концептуально обґрунтованих підходів до впровадження туристсько-оздоровчих технологій у навчальний процес закладів вищої освіти. Таким чином, обрана Лабарткавою К.В. тема дослідження є своєчасною, має важливе практичне та теоретичне значення для сфери фізичної культури та спорту, відповідає сучасним науковим програмам і суспільним потребам щодо зміцнення здоров'я молодого покоління та вдосконалення підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі.

Автор був виконавцем трьох тем науково-дослідної роботи: теми «Теоретико-методичні засади розвитку спортивно-оздоровчого та рекреаційного туризму» Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури та спорту на 2006–2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою (№ держ. реєстрації 0106U012617); тем зведеного плану науково-дослідної роботи кафедри теорії і методики фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського «Теоретико-методичні аспекти оптимізації рухової активності різних груп населення» на 2017–2020 рр. (протокол № 4 від 24.11.2016 р.) і «Теоретико-методичні основи формування освітніх компетентностей, рухової активності та фізичної підготовленості різних груп населення в умовах нових соціальних викликів» на 2021–2024 рр (протокол № 4 від 09.02.2021 р.).

Найбільшої уваги заслуговує науковий результат дослідження, що висвітлений у п.1. **наукової новизни** дисертаційної роботи. Він полягає в тому, що дисертантом уперше науково обґрунтовано теоретико-методичні засади використання елементів пішохідного туризму для поліпшення фізичного стану спеціальності 242 «Туризм і рекреація» у процесі фізичного виховання. вони прописані у вигляді практичних рекомендацій роботи.

Суттєвий науковий результат задекларований здобувачем в наступних двох пунктах наукової новизни. Так, уперше обґрунтовано навчальну програму з фізичного виховання з використанням елементів пішохідного туризму для здобувачів вищої освіти першого року навчання зі спеціальності 242 «Туризм і рекреація». Цього наукового результату неможливо було досягнути без детального вивчення інтересів, пріоритетів здобувачів освіти, вихідного рівня фізичного стану. Авторська навчальна програма має широке коло засобів теоретичної, фізичної і техніко-тактичної підготовки з пішохідного туризму; сприяє формуванню в здобувачів вищої освіти позитивного ставлення до фізичного самовдосконалення.

Здобувачем уперше доведено ефективність використання елементів пішохідного туризму у фізичному вихованні здобувачів вищої освіти першого року навчання зі спеціальності 242 «Туризм і рекреація» для поліпшення їхнього фізичного стану й достовірного підвищення деяких функціональних показників ФС та фізичної підготовленості, зокрема динамічної сили, швидкісної витривалості, ЧСС у стані спокою у хлопців; динамічної сили, швидкісносилової витривалості у дівчат.

Також дисертантом отримано наукові результати другого і третього ступенів наукової новизни, які коректно сформульовані в наступних пунктах.

Отримані здобувачем наукові результати мають суттєве **практичне значення**, що підтверджено 5-ма актами впровадження. Результати дисертації впроваджені у навчальний процес кафедри фізичного виховання та спорту ЛНУ ім. Івана Франка та кафедри фізичного виховання Львівської політехніки у результаті чого підвищилася ефективність занять з фізичного виховання в частині зміцнення здоров'я, профілактики захворювань, формування здорового способу життя, поліпшення функціональних показників, рівня фізичної підготовленості здобувачів освіти. Отримані наукові результати мають суттєву теоретичну та методичну значущість: матеріал до лекційних та практичних занять впроваджено у в освітній процес кафедри спортивного туризму ЛДУФК ім. Івана Боберського. Основні положення дисертаційного дослідження стали підґрунтям для вдосконалення

комплексів навчально-методичних матеріалів із таких дисциплін: «Спортивний туризм» для здобувачів вищої освіти першого року навчання, «Підвищення туристично-спортивної майстерності» для здобувачів вищої освіти третього року навчання, «Спортивно-туристичні подорожі» для здобувачів вищої освіти четвертого року навчання факультету туризму ЛДУФК ім. Івана Боберського, що сприяло підвищенню спеціальних компетентностей майбутніх фахівців галузі з організації туристичних подорожей.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи базуються на критичному аналізі й узагальненні результатів наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних учених, застосуванні адекватних методів дослідження та використанні сучасних методів математико-статистичної обробки даних. Отримані результати підтверджуються достатнім обсягом якісно проведених експериментальних досліджень, що забезпечує їхню надійність і достовірність.

Обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи підтверджена апробацією результатів на науково-практичних конференціях різного рівня, публікаціями у фахових виданнях, а також впровадженням основних наукових результатів у практику фізичного виховання та туристсько-оздоровчої діяльності студентської молоді.

Аналіз поданого опису достовірності результатів дисертаційного дослідження свідчить про високий рівень наукової організації роботи. Методологічна база дослідження є ґрунтовною. Використано широкий спектр методів: загальнонаукові (аналіз, узагальнення), педагогічні (експерименти, спостереження), соціологічні (анкетування), медико-біологічні та математико-статистичні. Така комбінація дозволяє дослідити проблему комплексно та міждисциплінарно. Заслужовує на увагу статистична обробка даних. Застосовано багатий арсенал методів: Колмогорова–Смірнова, лінійну регресію, ANOVA (двосторонню,

односторонню з повторними вимірами), кореляцію Пірсона, коефіцієнт варіації, дисперсійний аналіз. Це свідчить про високий рівень володіння інструментарієм та адекватність вибору статистичних процедур для різних завдань.

Вибірка учасників є достатньою за обсягом (230 студентів на констатувальному етапі, 177 – у формувальному педагогічному експерименті). Представленість студентів із трьох різних університетів підсилює репрезентативність вибірки. Поділ на контрольну та експериментальну групи з дотриманням логіки педагогічного експерименту є коректним. Тривалість дослідження є адекватною. 7 місяців, коли тривав активний педагогічний експеримент, виявилися достатнім часом, щоб відстежити динаміку змін фізичного стану. Загальна тривалість реалізації дослідження (2009–2024 рр.) свідчить про системність і ґрунтовність. Чіткий поділ на етапи, послідовне та паралельне вирішення завдань забезпечує внутрішню валідність та узгодженість отриманих результатів.

Таким чином робота демонструє високий **рівень достовірності отриманих результатів**: застосовані методи є адекватними, статистична обробка – глибокою і різнобічною, вибірка – достатньою, а побудова експерименту – логічною і послідовною. Незначні обмеження (специфіка вибірки та однорічний експериментальний цикл) не знижують загальної наукової цінності дослідження.

Оцінка змісту дисертації та її основних положень. Зміст роботи, її структурних елементів (анотації, вступу, розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків) відповідає сучасним вимогам.

Дисертаційна робота є завершеним дослідженням, викладеним на 252 сторінках. Вона має чітко визначені структурні елементи: титульний аркуш, анотації, зміст, вступ, п'ять розділів, висновки, практичні рекомендації, список використаних джерел та додатки. Робота логічно побудована, має достатній рівень наукової аргументації, що сприяє повному розкриттю теми дослідження й досягненню поставленої мети шляхом виконання визначених завдань.

У вступі глибоко обґрунтовано актуальність теми дослідження, коректно сформульовано його мету та завдання; вказується зв'язок дисертаційного дослідження з науковими планами, темами; подано об'єкт, предмет, методи (методики та інструменти) дослідження; означено наукову новизну та практичну значущість; наводяться дані про особистий внесок здобувача, апробацію та впровадження отриманих результатів, подано інформацію про публікації, структуру та зміст роботи. Це створює чіткий методологічний каркас для подальшого викладу.

У першому представлено ґрунтовний огляд літератури і сучасних підходів щодо використання туризму у фізичному вихованні студентів. Автор не лише систематизував теоретичний матеріал, а й виявив прогалини (фрагментарність методичних розробок), що підкреслює новизну та необхідність дослідження.

У другому розділі пошукувач описує методи, методики та інструментарій дослідження і висвітлює хід організації дослідження. Це забезпечує прозорість та відтворюваність експерименту.

У третьому розділі – відповідно до 2 завдання дисертаційної роботи – подає емпіричні дані про фізичний стан студентів і їхнє ставлення до туризму. Автор аргументує доцільність змін у змісті фізичного виховання. Це практично обґрунтовує дослідницьку гіпотезу.

Четвертий розділ – ключовий адже представлено авторську програму з елементами пішохідного туризму. Є її теоретичне обґрунтування, опис структури та аналіз результатів упровадження. Це забезпечує практичну значущість роботи.

У п'ятому розділі автором висвітлено узагальнення результатів і їх співвіднесення з дослідженнями інших авторів, що підсилює наукову достовірність.

Висновки логічні, чіткі та відповідають завданням дослідження. Це свідчить про досягнення мети та повноту виконання поставлених завдань.

Роботу завершують інформативні додатки та коректний список використаних джерел.

Дисертація характеризується глибоким розкриттям досліджуваної проблеми, високим рівнем виконання поставленого наукового завдання, самостійністю у підходах до їх висвітлення.

В цілому, аналізуючи зміст дисертаційної роботи, слід зазначити її чітку, логічну побудову, яка повністю відображає послідовне виконання заявлених завдань. Зміст роботи свідчить про комплексний підхід до проблеми та цілісність авторської концепції. Застосована в роботі наукова термінологія є загальновизнаною, стиль викладання результатів теоретичних і емпіричних досліджень, наукових положень та висновків – науковим, доступним для сприйняття та використання. Позитивної оцінки заслуговує оформлення результатів дослідження. Порушень академічної доброчесності не виявлено.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях. Основні наукові положення дисертації опубліковані в наукових журналах, та представлено в тезах на науково-практичних конференціях різного рівня. В опублікованих наукових роботах зі співавторами дисертант самостійно виконав експериментальну частину дослідження та проаналізувала отримані результати. Наукові результати дисертації висвітлені в 14 наукових публікаціях, 4 статті у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, 2 публікації у закордонних періодичних виданнях, внесених до міжнародних наукометричної бази Scopus, 4 публікації – апробаційного характеру.

Оцінюючи позитивно підготовлений матеріал дисертаційної роботи можна зробити деякі **зауваження** щодо її вдосконалення.

1. Розподіл груп: контрольна група була сформована з двох університетів, а експериментальна – лише з одного (ЛДУФК). Це могло вплинути на результати через специфіку навчального середовища.
2. Вибір спеціальності: усі студенти навчалися за напрямом «Туризм і рекреація». Це обмежує можливість узагальнення результатів на інші спеціальності.

3. Час проведення: формувальний експеримент охоплював один навчальний рік. Можливо, для стійких висновків про довготривалі ефекти доцільно було б включити відстеження змін протягом кількох років.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Лабарткави Костянтина Володимировича «Вплив пішохідного туризму на фізичний стан здобувачів освіти спеціальності 242 «Туризм і рекреація»», є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, характеризується практичною цінністю, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор Лабарткава Костянтин Володимирович заслуговує присудження кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
професор завідувач кафедри теорії і методики
фізичної культури Львівського державного
університету фізичного культури

імені Івана Боберського

Боднар Іванна Романівна

Доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи
та міжнародних зв'язків Львівського державного
університету фізичного культури

імені Івана Боберського

Пітин Мар'ян Петрович